

MA 3rd Semester Examination, 2011

SANSKRIT

PAPER—SAN-303

Full Marks : 40

Time : 2 hours

Answer all questions

The figures in the right-hand margin indicate marks

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable

Illustrate the answers wherever necessary

1. अधोलिखितेषु कश्चिदेकः प्रश्नः समाधेयः — 12
- (a) तर्कभाषानुसारतः प्रमालक्षणं विस्पष्टमालोच्यताम् ।
- (b) तर्कभाषानुसारं कारणलक्षणं विचार्य कारणभेदाः वैशद्येन वर्णनीयाः ।

2. अधोलिखितेषु यथेच्छं प्रश्नचतुष्टयं समाधेयम् — 2 x 4

- (a) अयुतसिद्धस्य लक्षणं किम् ? किं तदुदाहरणम् ?
(b) किं स्वार्थानुमानम् ?
(c) किं परार्थानुमानम् ?
(d) कः अवान्तरव्यापारः ?
(e) लौकिकसन्निकर्षभेदाः के ?
(f) किमनुमानप्रमाणम् ?

3. अधोलिखितेषु कश्चिदेकः प्रश्नः समाधेयः — 12

- (a) सांख्यकारिकामाश्रित्य दुःखत्रयम्-विशदमालोच्यताम् ।
(b) सांख्यकारिकानुसारेण अनुमानप्रमाणस्य सविभागं लक्षणमालोच्यताम् ।

4. कस्यचिदेकस्य-तात्पर्यं देवनागरीलिप्या संस्कृतभाषया निरूप्यताम् — 8

- (a) मूलप्रकृतिरविकृतिर्महदाद्याः प्रकृतिविकृतयः सप्त ।
षोडशकस्तु विकारो न प्रकृतिर्नविकृतिः पुरुषः ॥

- (b) दृष्टवदानुश्रविकः स ह्यविशुद्धिक्षयातिशययुक्तः ।
तद्विपरीतः श्रेयान् व्यक्ताव्यक्तज्ञविज्ञानात् ॥
-